

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA TEŠANJ
OPĆINSKI NAČELNIK**

Broj: 02-49-2-2732/18

Datum, 20.12.2018. godine

OPĆINSKO VIJEĆE TEŠANJ

PREDMET: Informacija o rješavanju statusa vodne i kanalizacione infrastrukture Općine Tešanj

Uvod

Općina Tešanj je trenutno osnivač 8 ustanova i 3 preduzeća. Imovina/Kapital koji koriste ustanove ima uglavnom ujednačen status. Kod javnih preduzeća „Rad“ i „Toplana“ specifičnost je to da su ista registrovana kao dionička društva u kojima Općina nije stopostotni vlasnik.

Konkretno, Komunalno preduzeće „Rad“ Tešanj je nastalo još 1976. godine. Preregistracija u Javno preduzeće „Rad“ d.d. Tešanj je izvršena u decembru 2009. godine, zbog izmjena zakonske regulative. Od tada je ovo Preduzeće dioničko društvo sa osnovnim-dioničkim kapitalom od 5,5 miliona KM. Općina Tešanj je vlasnik 88% kapitala, dok su sitni dioničari vlasnici 12% kapitala. Ovih 12% kapitala su rezultat tzv. „Markovićeve privatizacije“ u kojoj su tadašnji uposlenici ostvarili pravo na određene dionice. U pogledu upravljanja preduzećem ovo ne predstavlja nikakav problem, niti je do sada to bio problem u pogledu imovine.

U poslednjih 20-tak godina zbog potreba građana, Općina Tešanj je svake godine izdvajala sredstva za komunalnu infrastrukturu, tj. za gradnju novih vodovoda, širenje postojećih mreža, gradnju kanalizacije i slično. Projekti su građeni, realizovani, veliki broj i završen i pušten u funkciju. Nakon završetka projekta novoizgrađena infrastruktura (npr. vodovod) bi bio predat na upravljanje komunalnom preduzeću. Oni bi taj objekat preuzeli na redovno upravljanje, ali evidentiranje/knjiženje imovine je imalo određene manjkavosti, zbog ograničenja zakonske regulative. Ova imovina bi se knjižila kao donirano sredstvo i samim time ne bi ušla u kapital preduzeća. Dakle, preduzeće bi preuzelo novu imovinu, njome upravljalo, ali bi i dalje vrijedilo 5,5 miliona KM (pojednostavljeno rečeno), te bi i omjeri vlasništva (88%:12%) ostao isti¹. Dodatna manjkavost je i način obračuna amortizacije koja se u poslovanju mora obračunavati izdvajati radi investicionog održavanja i zanačavanja početnog kapitala. Općina Tešanj je znala za ovu situaciju i ona nije nešto novo. Nažalost, u cijeloj Bosni i Hercegovini je ista situacija i nismo naišli na primjer u kojem je ovo pitanje adekvatno riješeno, osim primjera Tuzle kada su u pitanju toplovodi i Toplana. Trenutno stanje nije proizvelo neki gubitak ili štetu po javnu imovinu.

Općinsko vijeće Tešanj je na prijedlog Načelnika pri razmatranju Informacije o radu javnih preduzeća za 2013. godinu djelimično informisano o ovome, te je na prijedlog Načelnika usvojilo zaključak broj 01-49-2-948-2/14 (od 23.6.2018.), kojim je definisano: „Izvršiti povećanje kapitala društva za objekte koji su predani na upravljanje preduzeću, a koji se evidentiraju kao donirana sredstva.“ U periodu nakon ovog zaključka provjeravan je način realizacije. Nije bilo takvih sličnih primjera, a specifičnost je jer je trebalo provesti dokapitalizaciju kroz dioničarsko društvo, u šta mora biti uključena Agencija za vrijednosne papire i druge institucije.

¹ Iznose navedene u informaciji treba prihvatiti orijentaciono. Iznosi su navedeni približno (bez tražena visoke preciznosti) kako bi se ilustrirala sva situacija, a u bilo kojem modelu upravljanja imovinom stručni timovi i provođenje postupaka koriste precizne i stvarne iznose kod uknjižavanja, dokapitalizacije ili bilo kojeg upravljanja imovinom.

Projekat MEG

Potpisivanjem Ugovora o pružanju javnih vodnih usluga ("Sl. glasnik Općine Tešanj", broj: 7/17), Javnom preduzeću „Rad“ d.d. Tešanj (u daljem tekstu: Preduzeće) je povjereno pružanje javnih vodnih usluga koje obuhvataju snabdijevanje vodom za piće, odvodnju i prečišćavanje otpadnih voda. Unapređenje pružanja javnih vodnih usluga zahtijeva investicije u vodnu i kanalizacionu infrastrukturu, adekvatno upravljanje istom, održavanje i korištenje iste uz određivanje cijena usluga koje će obezbijediti puno pokriće troškova poslovanja. Pored postojeće vodne i kanalizacione infrastrukture u okviru Preduzeća, Općina je u proteklim godinama iz sredstava budžeta (grantovi - namjenska sredstva - tekući budžet – učešće građana kroz budžet) i kreditnih sredstava, obezbijedila izgradnju dodatne vodne i kanalizacione infrastrukture koju je neophodno na odgovarajući način staviti u funkciju pružanja usluga prema gore navedenom Ugovoru. Osim što je rješavanje statusa imovine, njenog upravljanja namjera općine Tešanj, ovo je sada i naša obaveza u projektu MEG. Shodno tome imenovan je tim (sastavljen od predstavnika Općine i Preduzeća) za realizaciju ove obaveze, koji je radio na istraživanju mogućih modela za upravljanje.

Trenutni kapital Preduzeća i status imovine u komunalnoj infrastrukturi

Kao što smo već naveli JP Rad Tešanj ima osnovni-dionički kapital od 5,5 miliona KM. To je kapital koji je upisan kao dionički nakon registracije dioničkog društva iz 2009. godine. Ovaj kapital je djelimično uvećan za dobit ostvarenu u proteklim godinama.

Cjelokupna vodna i kanalizaciona infrastruktura trenutno ima jedan d slijedećih statusa:

- Izgrađeni dio u funkciji koji je uknjižen i predstavlja kapital Preduzeća od registracije istog (imovine je uknjižena u aktivi Preduzeća, a u pasivi (izvori tih sredstava) su kapital).
- Izgrađeni dio u funkciji predat na upravljanje Preduzeću, koji je knjižen kao donacija (imovine je uknjižena u aktivi Preduzeća, a u pasivi (izvori tih sredstava) su dugoročna razgraničenja - donacija Preduzeću).
- Izgrađeni dio u funkciji koji nije uknjižen u Preduzeću (imovina nije u aktivi Preduzeća a njome upravlja Preduzeće ili su objekti priključeni na postojeći vodovodni i kanalizacioni sistem, a da nije izvršena njihova primopredaja).
- Izgrađeni dio i dio koji je još u izgradnji i koji će u narednim mjesecima/godinama stavljen u funkciju putem Preduzeća.

U poslijeratnom periodu Općina je provela izgradnju vodne i kanalizacione infrastrukture u ukupnoj visini od blizu 17 miliona KM. Od toga je 4,2 milion KM okončan i pušten u funkciju. Ovi objekti su dijelom predati na upravljanje Preduzeću (vodovodom Pousorje i kanalizacija Raduša sa 2,6 miliona KM), dijelom su uključeni u sistem a nije izvršena predaja na upravljanje, kao što je to slučaj sa vodovodom Dobropolje-Mekiš sa naseljima Joldići i Roše.

S druge strane, dio novoizgrađenih objekata nije u sistemu vodovodne i kanalizacione mreže JP Rad, kao što je slučaj sa vodovodom Oraš Planje.

Pored toga, u ovom periodu je okončan dio radova na izgradnji novih objekata čija realizacija nije u potpunosti okončana i nalaze se u različitim fazama izgradnje. Radi se o objektima vodovoda Medakovo-Trepče, vodovoda Hrvatinići-Tepe, vodovoda Raduša, projekta odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda. U ove objekte je dosada uloženo 12,68 miliona KM.

Ukupna ulaganja u vodnu i kanalizacionu infrastrukturu na najznačajnijim objektima su iskazana u narednom tabelarnom pregledu:

Redni broj	Infrastrukturni objekt	Realizovana vrijednost	Faza izgradnje	Status
1	2	3	4	5
1	Vodovod Pousorje	2.349.794,42	okončano	Predato JP-u Rada na upravljanje (donacija)
2	Kanalizacija Raduša	255.145,72	okončano	Predato JP-u Rada na upravljanje (donacija)
3	Vodovod O. Planje	711.336,53	okončano	Nije u sistemu JP Rad
4	Vodovod Dobropolj-Mekiš + Joldići i Roše	594.761,81	okončano	Nije predato na upravljanje, nalazi se u sistemu JP-a Rad
5	Vodovod Medakovo-Trepče	1.659.967,46	Okončano – rješavaju se pojedinačni priključci	Nije predato na upravljanje JP-u Rad
6	Vodovod Hrvatinić-Tepe	448.070,88	Okončano – rješavaju se pojedinačni priključci	Nije predato na upravljanje JP-u Rad
7	Vodovod Raduša	579.550,06	U izgradnji	U izgradnji, početak upotrebe u 2019.
8	Kanalizacioni kolektori – Watsan	9.992.831,10	U izgradnji	U izgradnji (za početak korištenja izgrađeni dio u 2019.)
	SUMA	16.591.457,98		

Napomena: U ovom pregledu su iskazani veći projekti i ne uključuju sve projekte kao što su vodovod Dž.Planje, kanalizacija Šije i slično.

Mogućnosti za evidentiranje/upravljanje imovinom

Shodno članu 14. stav 3. Ugovora o pružanju javnih vodnih usluga, formiran je Radni tim (sastavljen od osoba iz Općine i KP Rad, a u kasnijoj fazi se uključio i Menadžement preduzeća i širi krug osoba u općini) za definisanje statusa imovine i načina knjiženja, izvršeno je sagledavanje raspoloživih opcija, i sačinjena analiza istih.

Izdefinisane su 2 opcije koje su razmatrane od strane Radnog tima.

1. Dokapitalizacija – povećanje kapitala Preduzeća emisijom dionica (unos stvari i prava)

Evidentiranje infrastrukturnih objekata kao kapitala Općine u Preduzeću (dokapitalizacija), je moguća tako što bi se sva imovina (gruba procjena dodatnih 20-tak miliona KM) unijeli u kapital Preduzeća, tako da bi Preduzeće umjesto 5,5 miliona KM, vrijedilo cca 25 miliona KM. Ovo bi mijenjalo udjele dioničara, pa bi Općina, umjesto sadašnjih 88%, bila vlasnik preko 97% (procjena). Provođenje ovakvog modela je tehnički otežano, jer se provodi upis imovine zatvorenom emisijom dionica u obliku stvari ili prava. Postupak bi se ponavljao sa svakim novim objektom.

Dobre strane ovog modela su te što bi sva vodna i kanalizaciona infrastruktura bila objedinjena na jednom mjestu (evidentiranje i upravljanje), obezbjeđuje se zadržavanje i održavanje imovine i cjelokupnog sistema, te jačanje sektora u cjelini.

Loše strane ovog modela su:

- Velika sredstva su vezana samo za jedno Preduzeće. Svaka situacija lošeg poslovanja, štete, gubitka u poslovanju ili sudskih postupaka može dovesti do umanjavanja ili blokiranja imovine. To znači, ako bi iz bilo kojeg razloga Preduzeće došlo u poteškoće u radu i bilo blokirano, bila

bi zarobljena ili blokirana i imovina, uključujući i vodovode i kanalizaciju. Navodeći rizike na prvom mjestu postavljamo situacije koje nisu uvijek ni pod kontrolom uprave ili osnivača (propisi u poslovanju, incidentne situacije itd.).

- Zakonski okvir za preduzeća podrazumjeva obračun i izdvajanje amortizacija za svu imovinu pa bi njeno trošenje u ovom modelu bi podrazumijevao ulaganje u postojeće objekte i opremu, sa ograničenom mogućnošću razvoja u nove sisteme. Mogla bi se mijenjati oprema, vozila, popravljati postojeći vodovod, kanalizacija i slično, ali iz ovih sredstava se ne bi mogla trošiti sredstva u razvoj nove mreže u područjima gdje ona ne postoji, npr. Mekiš, Tešanjka i sl. Za sve nove projekte, relativno novu opremu mora se obračunavati i izdvajati amortizacije koja bi godišnje mogla iznositi i do 1 miliona KM. Radi se o izuzetno značajnim i važnim sredstvima sa velikim potencijalom za zajednicu u cjelini.
- Unos novog kapitala i sama obaveza obračuna amortizacije na taj novi kapital vrlo vjerovatno bi uticao na potrebu podizanja cijene vode i kanalizacije na fiksni način i potrebu zahvatanja dodatnih budžetskih sredstava za dalji razvoj mreže, vraćanje kredita i slično.

2. Zadržavanje infrastrukture kao imovine općine i davanje iste u zakup (povrat objekata datih na upravljanje/smanjenje kapitala u Preduzeću)

U ovom modelu sva ranija ulaganja Općine, te buduća ulaganja ostaju evidentirana kao imovina Općine. Za svaku godinu ili za višegodišnji period se potpisuje ugovor o iznajmljivanju sa Preduzećem u kojem se definišu uslovi zakupa, način organizacije sanacije, način organizacije održavanja i popravki, visina zakupnine i slično.

U ovu imovinu se može uključiti i vodna i kanalizaciona infrastruktura koja je u osnovnom kapitalu preduzeća, njenim isknjižavanjem kroz umanjenje kapitala Preduzeća.

Ovakav model smo vidjeli u primjeni u Republici Sloveniji (općina Šoštanj i Velenje sa kojima imamo saradnju) i oko 99% općina i preduzeća koristi ovakav pristup. R Slovenija ima definisane dodatne propise na nivou države koji pomažu regulisanju ove oblasti.

Za realizaciju ovog modela neophodno je preduzeti slijedeće korake:

A. Izvršiti povrat i uknjižavanje na Općinu cjelokupno ustupljene infrastrukture na upravljanje Preduzeću, kao i knjiženje novoizgrađene infrastrukture na Općinu

To podrazumjeva da se:

- vodovod Pousorje i kanalizacioni sistem Raduša, koje je Općina prenijela na upravljanje Preduzeću i koja su uknjižena u aktivi bilansa stanja Preduzeća kao imovina, a u pasivi kao njihov izvor dugoročna razgraničenja shodno Zakonu o računovodstvu i MRS-ima, kao temeljna greška iz ranijeg obračunskog perioda isprave i preknjiže/uknjiže kao svojinu Općine.

- ranije izgrađeni objekte vodne infrastrukture koji su u sistemu vodovodne i kanalizacione mreže, a koji nisu predati Preduzeću na upravljanje, takođe trebaju da se uknjiže na Općinu i obezbjedi potrebna tehnička dokumentacija.

- novoizgrađeni objekti po okončanju i tehničkom prijemu istih knjiže kao imovina Općine.

Realizacijom ovog koraka se određuje titular imovine, prestaje knjiženje iste kao donacije-donacije-dugoročnog razgraničenja kojom se ne obezbjeđuje njeno održavanje i znavljanje, te se stvaraju uslovi da se kroz cijenu zakupa (indirektno cijenu vodnih usluga) obezbjedi održavanje i znavljanje iste.

B. Izvršiti isknjižavanje javne i vodne infrastrukture iz kapitala Preduzeća i uknjižavanje na Općinu.

To podrazumjeva da se objekti vodne i kanalizacione infrastrukture koja su uknjižena u aktivi bilansa stanja Preduzeća kao imovina, a u pasivi kao njihov izvor kapital shodno Zakonu o računovodstvu, MRS-ima i Zakonu o privrednim društvima isknjiže iz aktive bilansa Preduzeća i postanu vlasništvo Općine, uz istovremeno smanjenje kapitala dioničkog društva na teret državnog kapitala.

Realizacijom ovog koraka se cjelokupna javna vodna i komunalna infrastruktura tretirala na jedinstven način. Smanjuje se ukupan kapital Preduzeća i udjela Općine u istom. Obezbeđuje se održavanje i znavljanje preostale infrastrukture Preduzeća koja je u velikoj mjeri amortizovana, budući da će se objedinjavanjem sredstava kod jednog titulara Općine Tešanj stvoriti jaka osnova za održavanje i znavljanje cjelokupne javne vodne i kanalizacione infrastrukture.

U protivnom bismo imali, na jednoj strani u značajnoj mjeri amortizovana sredstva starije vodne i kanalizacione infrastrukture Preduzeća sa malim potencijalom za održavanje iz tekuće amortizacije Preduzeća.

S druge strane, imali bismo značajno veća sredstva ostvarena od zakupa (vezanog za visinu amortizacije) u budžetu Općine namijenjena za održavanje nove vodne i kanalizacione infrastrukture. Objedinjavanjem sredstava se stvara osnova za održavanje i znavljanje cjelokupne infrastrukture u zavisnosti od prioriteta koji budu definisani.

Napominjemo da ovaj korak nije nužan, ali bi imao daleko veće pozitivne efekte!

C. *Definisati i potpisati ugovor za zakup infrastrukture.*

Ugovorom o zakupu, pored ostalih elemenata, definisala bi se i visina zakupa do visine amortizacije objekata i opreme javne vodne i komunalne infrastrukture. Sredstva koja se ostvare od zakupa će biti namjenski prihod budžeta Općine.

Sredstva bi se koristila za investiciono održavanje i znavljanje javne vodne i kanalizacione infrastrukture čija je izgradnja finansirana iz budžeta Općine i koja je u bilansu stanja Općine upisana u ukupnim izvorima stalnih sredstava.

Sredstva bi se mogla koristiti i za vraćanje dijela kredita koji je korišten za izgradnju kanalizacione infrastrukture. Radi se o tome da je dio ove infrastrukture finansiran iz kreditnih sredstava i u bilansu stanja Općine se vodi pod dugoročnim obavezama Općine. Stoga je neophodno obezbijediti i servisiranje ove obaveze kroz dio zakupa.

Utrošak dijela sredstava za investiciono održavanje i znavljanje bi bilo vršeno uz usaglašavanje sa Preduzećem. U cijeni vodnih usluga ne bi bio uključen trošak amortizacije za iznajmljenu infrastrukturu, ali bi bio uključen trošak zakupa koji može biti definisan fleksibilnije. Cijena bi bila formirana prema posebno utvrđenoj metodologiji.

Prednosti ovog modela su slijedeće:

- Smanjuje se rizik blokiranja vodne i kanalizacione infrastrukture u slučaju poteškoća i blokada rada Preduzeća.
- Otklanjaju se u potpunosti sve ideje o tome da nekad neko može privatizirati komunalno preduzeće i time privatizirati i vodovodnu infrastrukturu.
- Cjelokupna javna vodna i komunalna infrastruktura će se tretirati na jedinstven način. Određuje se jedan titular imovine, prestaje knjiženje iste kao donacije donacije-dugoročnog razgraničenja kojom se ne obezbeđuje njeno održavanje i znavljanje. Ovaj efekat se postiže približno i u prvom modelu, ali se kroz ovaj model omogućava korištenje prihoda ostvarenih zakupom za vraćanje dijela kredita koji je korišten za izgradnju vodne i kanalizacione infrastrukture. Takođe se obezbeđuje djelimično korištenje sredstava i za dalji razvoj mreže i poboljšanje pružanja vodnih usluga na cijeloj teritoriji Općine. Ovim se druga sredstva građana kroz ostale prihode budžeta oslobađaju u svrhu razvoju zajednice u drugim sektorima prema prioritetima koje će definisati Općinsko vijeće prilikom usvajanja budžeta.
- Obezbeđuje se fleksibilnije postavljanje visine zakupa, a samim tim i definisanje visine vodnih usluga.

Manjkavosti ovog modela su:

- Specifičnost novog ugovaranja zakupa shodno sadašnjim zakonskim propisima
- Specifičnost ugovaranja održavanja i popravki na sistemu u pogledu javnih nabavki

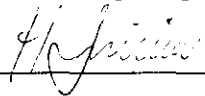
Smjernice i zaključci

Informacija je imala za cilj da pred Općinsko vijeće iznese dosadašnja saznanja u pogledu mogućih rješenja za bolje upravljanje kapitalom. Shodno tome, Općinskom vijeću predlažemo usvajanje slijedećih zaključaka:

1. Općinsko vijeće Tešanj prima na znanje Informaciju o rješavanju statusa vodne i kanalizacione infrastrukture Općine Tešanj.
2. Općinsko vijeće Tešanj smatra da je najprihvatljivije rješenje statusa vodne i kanalizacione infrastrukture po modelu knjiženja cjelokupne javne vodne i kanalizacione infrastrukture na Općinu uz davanje iste u zakup Preduzeću uključujući i trenutnu vodnu infrastrukturu u kapitalu preduzeća.
3. Općinski načelnik i Uprava preduzeća će poduzeti konkretne aktivnosti na implementaciji prethodnog zaključka i shodno potrebama uključivati ili informisati Općinsko vijeće Tešanj.

OBRADIVAČ

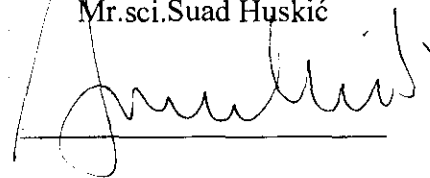
Služba za finansije, privredu,
komunalne i inspeksijske poslove
Hojkurić Hamzalija, dipl.oec.

PREDLAGAČ

OPĆINSKI NAČELNIK
Mr.sci.Suad Huskić
